

ҚЎШМА ЖАРОҲАТЛАРДА БОШ МИЯ СТРУКТУРАСИДАГИ ЎЗГАРИШЛАРИНИНГ ТАНАТОГЕНЕТИК АХАМИЯТИ

Болтаев Н.

*Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази Навоий филиали
Патологик анатомия бўлими*

Доларблиги: тумтоқ воситалардан шикастланиш ҳолатларида, шу жумладан қўшма ёки кўп сонли жароҳатларда шикастланишларнинг юзага келиш муддатини аниқлаш масаласи замонавий суд тиббиётида ҳозиргача долзарб муаммо бўлиб қолмоқда. Бу ҳолат аъзо ва тўқималарнинг умумий ва маҳаллий жавоб реакциясининг динамикаси ва ривожланиш даражаларига тўғридан-тўғри ёки билвосита таъсир қилувчи омилларнинг жуда хилма-хиллиги билан изоҳланади.

Ишнинг мақсади: бош миЯ тузилмаларидаги ўзгаришларининг морфологик жихатини ўрганиш асосида экстрocereбрал қўшма жароҳатларнинг турли даврларида вафот этган шахсларда жароҳатлар етказилиш муддатини аниқлаш.

Тадқиқот натижаси: бош миЯ тузилмалари жароҳатсиз кечган 313 та қўшма ва кўп сонли жароҳатлар оқибатида вафот этган шахслар мурдалари текширилди. Бундай жароҳатланишларни “экстрocereбрал қўшма жароҳат” деб белгиладик.

Шулардан 57 та ҳолатда тадқиқот бизнинг иштирокимизда ўтказилди. Қўшма ва кўп сонли жароҳатлардан ўлим турларини танлашда қўшма ва кўп сонли жароҳатланишларнинг анатомо-клиник таснифига асосландик: кўкрак қафаси ва қорин аъзолари қўшма шикастлари (56,8%); кейин эса-умуртқа-орқа миЯ шикастларининг кўкрак ва қорин аъзолари билан биргаликдаги шикастланишлари (20,4%); ҳамда кўкрак-қорин аъзолари ва оёқ-қўллар билан биргаликдаги шикастланиш (13,7%) лардан иборат бўлди. Бошқа турдаги экстрocereбрал қўшма жароҳатлар, травмаларнинг 4,1% ва 4,7% ни ташкил этди.

Қўшма ва кўп сонли жароҳатлардан вафот этганларнинг 75,0% ни эркалар ва қолган 25,0% ни аёллар ташкил этди; Уларнинг 43,7% ни 18-60 ёшдаги шахслардан иборат бўлди.

Хулоса: томирларнинг қон билан таъминланиш даражаси сақланиб қолган ҳолларда, нерв тўқималари ва қон томирларининг травматик касаллик

танатогенезида иштирок этиш даражаси тахминан бир хил бўлади. Камқонликда эса, травматик касаллик давомийлиги чўзилиши билан ПЦБ кўрсаткичларининг ПВБ кўрсаткичидан устунлиги кузатилади.

Шу муносабат билан, камқонли томирларнинг ўртача хажм зичлиги (ЎХЗ), экстрацеребрал қўшма ва кўп сонли жароҳатлар натижасида келиб чиққан травматик касалликларнинг давомийлиги ортган сайин, ишончли даражада ошади.